

Komentar in karta: 1/120 SLA V634 'pastorek'

Jožica Škofic

1. Gradivo

Za pomen 'otrok v odnosu do mačehe/očima' oz. '(posvojeni) ženin/možev otrok izpred skupnega zakona', knj. *pástorek* (*á*), je najpogostejše zapisan leksem *pastorek* (v točkah T229, T233 in T247 z oznako, da se beseda uporablja zelo redko, v T370 velja za staro ob novejšem opisnem poimenovanju) z različico *pastor*, druga poimenovanja so še *rejenec* in *rejenik* z izpeljankama *rejenček* in *zrejenik* ter *skrmljenik*, *posvojenec* s posamostaljenim pridevnikom *posvojen*, besedni zvezi *mrzel sin* in *sin lastri*, posamostaljena pridevnika *ta privržen* in *ta priženjen* ter izposojenke *moštohatešver*, *štifzon* ter *fačuk* in *faček*. Za T127, T280 in T351 je zapisana le ženska oblika *pastorka* in za T084 le ženska oblika *rejenka*. Posamično so zapisani še nerelevantni odgovori s pomenom 'nezakonski otrok' ali 'otrok brez staršev'. V več kot polovici točk SLA ni zapisan nikakršen odgovor, v več kot 20 točkah pa je navedeno le opisno poimenovanje ali opis oz. je izrecno zapisano, da besede za ta pojem nimajo ali ne uporabljajo.

2. Morfološka analiza

pastorek < **pa-stor-ɤk-ɤ* ← **pa-stor-ɤk-a* 'neprava hči' ← **pa-* 'nepravi' + **dɔfi* 'hči'

pastor < **pa-stor-ɤ*

rejenec < **red-en-ɤc-ɤ* ← **red-en-ɤ* ← **red-i-ti* 'hraniti' ← **red-ɤ* 'hrana'

rejenik < **red-en-ik-ɤ*

rejenček < **red-en-ɤč-ɤk-ɤ*

zrejenik < **sɤ-red-en-ik-ɤ* ← **sɤ-red-en-ɤ* ← **sɤ-red-i-ti* 'nahraniti'

skrmljenik < **sɤ-kɤrmɫ-en-ik-ɤ* ← **sɤ-kɤrmɫ-en-ɤ* ← **sɤ-kɤrm-i-ti* ← **kɤrm-a* 'krma, hrana'

posvojen < **po-svoj-en-ɤ* ← **po-svoj-i-ti* ← **svoj-ɤ* 'svoj'

posvojenec < **po-svoj-en-ɤc-ɤ*

mrzel sin < **mɤrɤzl-ɤ syn-ɤ* ← **mɤrɤzl-ɤ* 'zmrznjen, mrzel' + **syn-ɤ* 'sin'

ta privržen < **t-pri-vɤrʒ-en-ɤ* ← **ta/*tɤ/*tɛ/*tɛ* 'ta' + **pri-verg-ti*, **pri-vɤrg-ɔ* ← **verg-ti*, **vɤrg-ɔ* 'vreči'

ta priženjen < **t-pri-ʒeñ-en-ɤ* ← **ta/*tɤ/*tɛ/*tɛ* 'ta' + **pri-ʒen-i-ti* ← **ʒen-a* 'žena, gospa'

moštohatešver < *(*moštocatešver*)-∅ ← madž. **mostoha* 'mačeha, mačehovski' + madž. *testvér* 'brat ali sestra'

štifzon/štifson < *(*štifzon*)-ɤ/*(*štifzon*)-ɤ ← nem. *Stiefsohn* 'pastorek'

sin lastri < **syn-ъ* (*lastri*)- $\emptyset$ ← **syn-ъ* 'sin' + furl. *lastri* 'nepravi', v besedni zvezi *fi lastri* 'pastorek'

fačuk < *(*fačuk*)-*ъ* ← madž. *fattyú*, mn. *fattyúk* 'nezakonski otroci, smrkavci'

fačuh < *(*fač*)-*ux-ъ* ← madž. *fattyú* 'nezakonski otrok'

faček < *(*fač*)-*bk-ъ* ← madž. *fattyú* 'nezakonski otrok'

posinak < *(*posinak*)-*ъ* ← hrv. **posinak* 'pastorek, posinovljenec'

posinovac < *(*posinovac*)-*ъ* ← hrv. *posinovac* 'pastorek, posinovljenec'

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *moštohateštver* v T404, posamostaljena pridevnika *ta privržen* v T216 in *ta priženjen* v T169 ter hrvaška *posinak* in *posinovac* v T409.

Kot enkratnici z *-rej-* sta kartirana leksema *rejenček* v T353 in *zrejenik* v T368.

Kot enkratnica s *-svoj-* je kartiran leksema *posvojen* v T087.

Kot enkratnice s *fač-* so kartirani leksemi *fačuh* v T369, *fačuk* v T407 in *faček* v T408.

Kot opisno poimenovanje so kartirani odgovori *otrok od prve/prejšnje žene/moža* v T097, T160, T168, T245, T297, T370 in T377, *njegova/njena deca* v T376, *od/iz prvega/prejšnjega/drugega zakona otrok/sin* v T300, T323 in T372, *ne pravi sin* v T074, *priženjena deca* v T387, *gor vzeti otroki* v T049.

Kot opis so kartirani odgovori *so ga vzeli za svojega* v T009, T085, T090 in T399, *otrok ima očima/mačeho* v T011, *tega je priženil(a)* v T198 in T332 in *od ta prve žene, od ta prvega moža* v T168.

Za T006 je navedeno, da beseda *pastorek* ni znana in da se uporablja izposojenka iz nemščine, ki pa ni navedena.

Kot tretji in nadaljnji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani (ekspresivna in verjetno nerelevantna) enkratna besedna zveza *otrok na šverc* v T202 ter enkratnice *pamž* v T202, *pankrt* v T275, *faček* v T349 (vse s pomenom 'nezakonski otrok') in nerelevantni odgovor *sirota* s pomenom 'otrok brez staršev' v T049 in T275.

Kot nerelevantni so kartirani odgovori *otrok* v T058, *ledičen otrok* v T022 in T035, *ledik otrok* v T009, *ta prvi otrok* v T178 in T264 ter *ta drugi otrok* v T178 in T097, *nezakonski (otrok)* v T187, T202, T261, T278 ter izposojenke *pankrt* v T100, *froc* v T362, *baštardo* v T059, *baštart/baštard* v T079 in *fofif* v T388, ki pomenijo 'nezakonski otrok', ter *sirota* v T148 in T351 s pomenom 'otrok brez staršev'.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V635 'otrok' (1/136), V739 'sirota' (1/122), V622 'polbrat' (1/108); OLA: 1834, 1835 'pastorka'; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: 1438; ASLEF: 2107; HJA: /